

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL 2019 M. GEGUŽĖS 12 D. RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ POLITINĖS
KAMPANIJOS FINANSAVIMO ATASKAITŲ PATEIKIMO IR JŲ PATIKRINIMO**

2019 m. spalio 16 d. Nr. 3-128(1.2)

Vilnius

2019 m. gegužės 12 d. Respublikos Prezidento rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2018 m. lapkričio 12 d.

Savarankiškais politinės kampanijos dalyviais buvo įregistruota 17 pretendentų į kandidatus, iš jų 8 prarado dalyvio statusą, 9 tapo kandidatais.

1. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitų pateikimas

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės (toliau – PKFFK) įstatyme numatyti 2 politinės kampanijos finansavimo ataskaitų ir pajamas bei išlaidas pagrindžiančių dokumentų terminai, priklausomai nuo per politinę kampaniją gautų pajamų.

Pagal PKFFK įstatymo 17 straipsnį politinės kampanijos išdininkas Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) pateikia politinės kampanijos finansavimo ataskaitą:

1) ne vėliau kaip per 25 kalendorines dienas nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) galutinių rezultatų paskelbimo dienos (iki 2019 m. birželio 27 d.), jeigu politinės kampanijos dalyvis per politinę kampaniją gavo mažesnę kaip 70 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 61 950 eurų;

2) ne vėliau kaip per 85 kalendorines dienas nuo rinkimų (pakartotinių rinkimų) galutinių rezultatų paskelbimo dienos (iki 2019 m. rugpjūčio 26 d.), kartu su auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų, jeigu politinės kampanijos dalyvis per politinę kampaniją gavo didesnę kaip 70 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 61 950 eurų.

Kartu teikiami ir pajamas bei išlaidas pagrindžiantys dokumentai.

1.1. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitų gavimas VRK

Politinės kampanijos dalyviai (iš viso 5), per politinę kampaniją gavę didesnę kaip 70 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 61 950 eurų, politinės kampanijos finansavimo ataskaitas, išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus, auditoriaus ataskaitas dėl pastebėtų faktų pateikė laiku.

Iš likusių 12 politinės kampanijos dalyvių:

☐ Vitas Gudiškis nepateikė jokių dokumentų, VRK informacinėje sistemoje (toliau – VRK IS) ataskaita pradėta pildyti.

☐Petro Auštrevičiaus ir Arvydo Juozaičio ataskaitos bei dokumentai VRK gauti pavėluotai, 2019 m. liepos 1 d. A. Juozaičio ataskaita VRK IS patvirtinta laiku (2019 m. birželio 27 d.), P. Auštrevičiaus – pavėluotai (2019 m. liepos 18 d., tai yra po to, kai buvo gauta VRK).

☐9 politinės kampanijos dalyviai politinės kampanijos finansavimo ataskaitas ir išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus pateikė laiku.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 545 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad *duomenų arba dokumentų nepateikimas pažeidžiant Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo reikalavimus, kai tai padaro politinės kampanijos dalyvis ar politinės kampanijos išdininkas, užtraukia baudą politinės kampanijos dalyviui ar politinės kampanijos išdininkui nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų. Atsakomybę gali taikyti VRK pirmininkas ar jo įgaliotas šios komisijos narys.*

Siūloma taikyti administracinę atsakomybę pretendentui į kandidatus Vitui Gudiškiui už politinės kampanijos finansavimo ataskaitos, jos priedų bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančių dokumentų nepateikimą VRK.

2. Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

Kandidatų ir pretendentų į kandidatus politinių kampanijų finansavimo šaltiniai numatyti PKFFK įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje. Politinės kampanijos gali būti finansuojamos tik iš šių šaltinių:

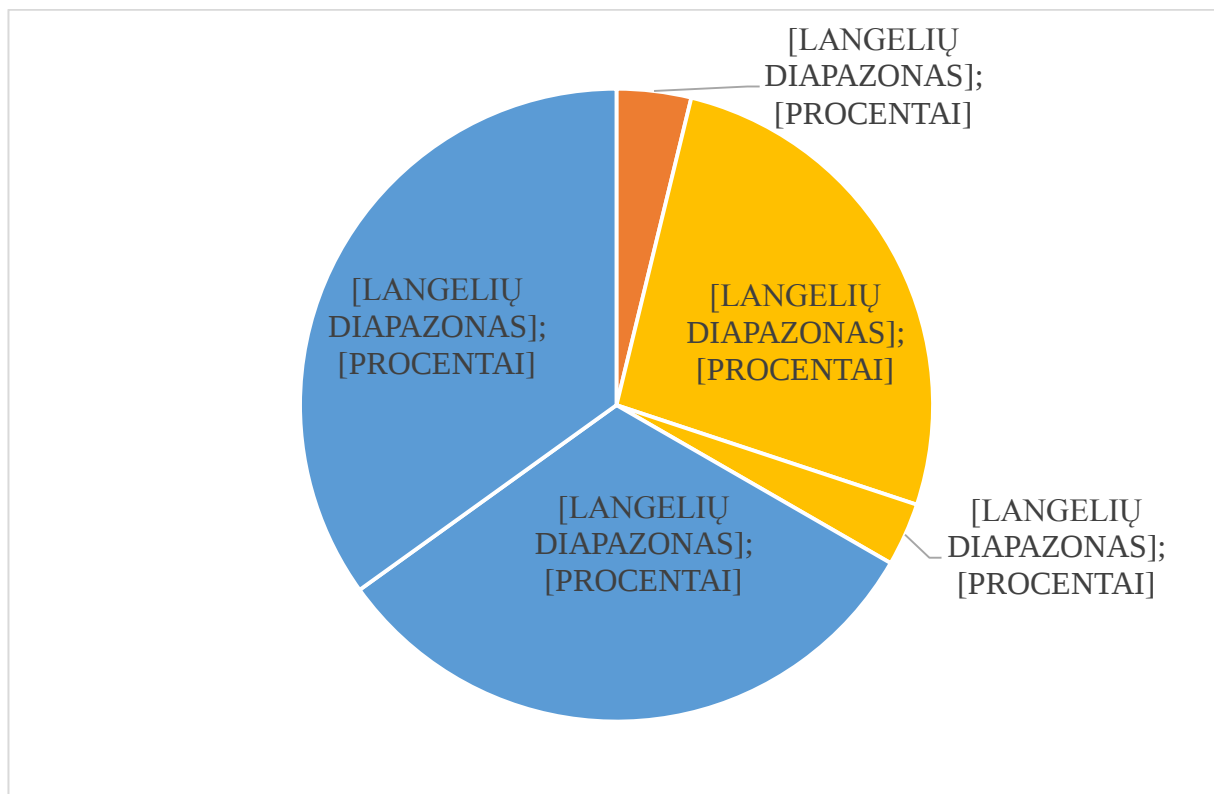
- 1) fizinių asmenų (tik Lietuvos Respublikos piliečių) aukų ir politinių partijų aukų kandidatams;
- 2) nuosavų (asmeninių) lėšų;
- 3) palūkanų už politinės kampanijos sąskaitoje esančias lėšas.

Politinės kampanijos dalyviai politinės kampanijos finansavimo ataskaitose nurodė gavę ir priėmę 1 901 278,53 Eur lėšų.

2019 m. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinis	Suma, Eur	Proc.
1.	Politinės partijos lėšos, iš viso	1 267 759,78	66,68
1.1.	<i>Politinės partijos lėšos panaudotos politinei kampanijai finansuoti (PL)</i>	603 759,78	31,76
1.2.	<i>Politinės partijos gauti valstybės biudžeto asignavimai panaudoti politinei kampanijai finansuoti (VBA)</i>	664 000,00	34,92
2.	Kandidato (kandidatų) nuosavos (asmeninės) lėšos, panaudotos politinei kampanijai (KL)	72 296,02	3,80
3.	Fizinių asmenų aukos, iš viso	561 222,73	29,52
3.1.	<i>Fizinių asmenų aukos, didesnės nei 12 eurų (FAA)</i>	499 892,67	26,29
3.2.	<i>Fizinių asmenų mažos aukos, neviršijančios 12 eurų (MA)</i>	61 330,06	3,23
	Iš viso	1 901 278,53	100,00

2019 m. Respublikos Prezidento rinkimų lėšų struktūra

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyti aukų ir kandidatų nuosavų (asmeninių) lėšų politinei kampanijai dydžio ribojimai:

1) vienas fizinis asmuo per politinę kampaniją kiekvienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui gali suteikti auką, neviršijančią 10 VMDU dydžių, t. y. 8 850 Eur. Bendra vieno fizinio asmens aukų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų fizinio asmens už paskutinius praėjusius kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos) arba už užpraeitus kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos). Į šiuos dydžius neįskaičiuojamos mažos fizinių asmenų aukos (kurių bendra suma vienam politinės kampanijos dalyviui neviršija 12 Eur) (2 dalis);

2) kandidatas vienmandatėje rinkimų apygardoje, į politinių partijų ir visuomeninių rinkimų komitetų keliamų kandidatų sąrašus įrašyti kandidatai ir referendumo iniciatoriai savo politinei kampanijai finansuoti gali suteikti auką, neviršijančią 20 VMDU dydžių, t. y. 17 700 Eur (3 dalis).

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 8 dalyje numatyta, kad *auka laikoma priimta, kai politinės kampanijos išdininkas, patikrinęs, ar gauta auka atitinka šio įstatymo reikalavimus, užregistruoja auką ir, jeigu priimama auka grynaisiais pinigais arba nepiniginė auka, aukotojui įteikia (išsiunčia) aukų lapą.*

PKFFK įstatymo 12 straipsnio „Nepriimtinos aukos“ 1 dalyje numatyta, kad *draudžiama naudoti politinėms kampanijoms gautas aukas, kurios neatitinka šio įstatymo reikalavimų*, 2 dalyje – *politinių kampanijų dalyvių finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama*.

PKFFK įstatymo 19 straipsnio 2 dalies punkte numatyta, kad VRK kartu su Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sudaro sąlygas politinės kampanijos įždininkui Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinėje sistemoje patikrinti, ar auka atitinka šio įstatymo 10 straipsnio 2 dalies reikalavimus ir ar aukotojas yra deklaravęs turtą ir pajamas.

2018 m. lapkričio 10 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo Nr. IX-2428 10, 16 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas, kuriame numatyta, kad VRK kartu su Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) sudaro sąlygas politinės kampanijos įždininkui VRK IS patikrinti, ar auka atitinka šio įstatymo 10 straipsnio 2 dalies reikalavimus ir ar aukotojas yra deklaravęs turtą ir pajamas.

Iki šio įstatymo įsigaliojimo VRK IS įždininkui, prieš priimant auką, teikdavo informaciją apie aukotojo pajamų deklaravimo faktą ir ar aukų suma neviršija 10 procentų jo deklaruotų pajamų. Pasikeitus teisiniam reglamentavimui, buvo užsakyta VRK IS pakeitimas, suderinta sutartis su VMI. Pakeitimas įdiegtas 2019 m. vasario 1 d.

Taigi, įždininkas, prieš priimdamas auką, turi įsitikinti, kad auka atitinka PKFFK įstatymo reikalavimus.

Nenustatyta atvejų, kad savarankiškai politinės kampanijos dalyviai pateiktose ataskaitose būtų nurodę, kad priėmė aukas iš juridinių asmenų ar aukas, viršijančias PKFFK įstatyme numatytus aukų limitus, tačiau nustatyta keletas neatitikčių.

2.1. Aukų priėmimas, aukotojui nedeklaravus turto ir (ar) pajamų

Peržiūrėjus VRK IS esančius duomenis, nustatyta, kad 3 savarankiškų dalyvių Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščiuose registruota 14 aukų (13 aukotojų, 1 962,94 Eur), aukų tais atvejais, kai VRK IS buvo pateiktas VMI atsakymas, kad asmuo nedeklaravo turto ir (ar) pajamų.

Kandidatas	Aukotojų skaičius	Aukų dydis	Aukų suma
Arvydas Juozaitis	10	12–100	478
Ingrida Šimonytė	2	12–500	512
Pretendentas į kandidatus Petras Auštrevičius	1	996,94	996,94
Iš viso	13	12–996,94	1 986,94

Lentelėje nurodytos ir dvi mažos (iki 12 Eur) į A. Juozaičio ir I. Šimonytės politinės kampanijos sąskaitą pervestos ir priimtose aukos. Tas pats aukotojas kandidatui aukėjo iki gegužės 1 dienos ir po gegužės 1 dienos, tai yra kai keičiasi laikotarpis, už kurį turi būti deklaruota pajamos ir turtas. Vienu laikotarpiu aukėjo mažą auką, kitu – auką, viršijančią 12 Eur. Tais atvejais, kai priimtose aukos iki 12 Eur, nebuvo deklaruotas turtas, kitu laikotarpiu, kai priimtose didesnės aukos (kiekviena auka neviršija 100 Eur) turtas ir pajamos deklaruotos, aukotojo pajamų pakankama.

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad *fizinis asmuo iki aukos savarankiškam politinės kampanijos dalyviui suteikimo įstatymų nustatyta tvarka privalo deklaruoti turtą ir pajamas*. PKFFK įstatymo 11 straipsnio 1 dalis: *Maža auka laikoma pinigine fizinio asmens auka (aukų suma), per politinę kampaniją suteikta vienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui ir neviršijanti 12 eurų*. Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 27 punkte numatyta, kad turtą deklaruoja asmenys, aukojantys savarankiškam politinės kampanijos dalyviui, ir jų šeimos nariai, išskyrus asmenis, kurių auka (aukų suma) vienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui per politinę kampaniją neviršija 12 eurų.

Abiem atvejais aukotojų aukų suma per visą politinę kampaniją šiems kandidatams viršijo 12 Eur.

Auditorius nurodė, kad į A. Juozaičio politinės kampanijos sąskaitą 2 aukotojai pakartotinai pervadė mažas aukas (iki 12 Eur, iš viso 22 ir 24 Eur). Šios aukos priimtose ir užregistruotos skirtingais žiniaraščio klasifikatoriaus kodais.

PKFFK įstatymo 11 straipsnio 11 dalyje numatyta, kad *politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje nurodoma ir Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje skelbiama savarankiško politinės kampanijos dalyvio gauta mažų aukų suma, neišskiriant aukotojų*. Atsižvelgiant į tai, VRK 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. Sp-51 patvirtinto Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 27.1.2.2 papunktyje numatyta, kad *jeigu fizinis asmuo vienam politinės kampanijos dalyviui per politinę kampaniją paaukėjo auką (aukų sumą), neviršijančią 12 eurų, išdininkas gali pasirinkti, kokią klasifikatoriaus trumpinį naudoti: „MA“ arba „AMA“*. Pasirinkus „MA“, informacinėje sistemoje registruojant mažą fizinio asmens auką, nurodomi aukotojo duomenys, todėl išdininkas informacinės sistemos priemonėmis gali patikrinti, ar registruojamos aukos aukotojas per politinę kampaniją dalyviui nėra aukojęs didesnės negu 12 eurų aukos (tikrinama aukų suma ir tik tie aukotojai, kurių asmens kodai nurodyti). Naudojant „AMA“, aukotojų duomenys nenurodomi, todėl išdininkas turi pats kontroliuoti, ar kiekvieno aukotojo bendra aukų suma per politinę kampaniją neviršija 12 eurų.

Politinės kampanijos įždininkas neužtikrino, kad aukotojų, kurie kelis kartus pervedė mažas aukas, visos aukos būtų registruotos kaip didesnės aukos ir būtų patikrinta, ar aukos yra teisėtos (deklaruotas turtas ir pajamos, aukotojo pajamos yra pakankamos tokiai aukai suteikti).

Siūloma:

1) pripažinti, kad, kandidatų Arvydo Juozaičio, Ingridos Šimonytės ir pretendento į kandidatus Petro Auštrevičiaus politinei kampanijai finansuoti priėmus nepriimtinas aukas, buvo pažeista PKFFK įstatymo 10 straipsnio 8 dalis ir 12 straipsnio 1 dalis;

2) pripažinti, kad, kandidatų Arvydo Juozaičio ir Ingridos Šimonytės gautas aukas, kai bendra aukotojo aukų suma viršija 12 eurų, apskaičius kaip mažas aukas, buvo pažeista PKFFK įstatymo 11 straipsnio 1 dalis.

2.2. Nepriimtinos aukos

PKFFK įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudžiama naudoti politinėms kampanijoms gautas aukas, kurios neatitinka šio įstatymo reikalavimų. Jeigu tokios aukos buvo gautos ir aukotojas yra žinomas, politinės kampanijos įždininkas per 5 darbo dienas nuo tokios aukos gavimo dienos turi auką grąžinti aukotojui, nurodydamas atsisakymo priimti auką priežastis. Jeigu aukotojas per 10 darbo dienų nenustatomas, politinės kampanijos įždininkas auką perveda į valstybės biudžetą.

9 savarankiškai politinės kampanijos dalyviai nurodė gavę 623 nepriimtinas aukas nuo 0,01 iki 6 000 Eur, iš viso 93 954,22 Eur. Didžioji dalis buvo grąžinta aukotojams (92 789,89 Eur), likusios (1 164,33 Eur) pervestos į valstybės biudžetą.

Pavėluotai grąžinta 241 auka (31 486,00 Eur, vietoj 5 darbo dienų grąžinta per 6–89 darbo dienas), pavėluota pervesti į biudžetą 25 aukas (608,33 Eur, vietoj 10 darbo dienų pervesta per 11–143 darbo dienas).

Pavėluotai aukotojams grąžintos (į valstybės biudžetą pervestos) nepriimtinos aukos

Eil. Nr.	Kandidatas/pretendentas į kandidatus	Gautos nepriimtinos aukos		Pavėluotai grąžinta aukotojams			Pavėluotai pervesta į biudžetą		
		aukų skaičius	suma	aukų skaičius	suma	d. d. skaičius	aukų skaičius	suma	d. d. skaičius
1.	Vytenis Povilas Andriukaitis	6	1 177,00	2	1 120,00	6-9			
2.	Arvydas Juozaitis	187	12 740,38	60	4 386,00	6-89	8	291,00	18-84
3.	Gitanas Nausėda	95	35 715,00	39	5 818,00	6-65			

Eil. Nr.	Kandidatas/ pretendentas į kandidatus	Gautos nepriimtinos aukos		Pavėluotai grąžinta aukotojams			Pavėluotai pervesta į biudžetą		
		aukų skai- čius	suma	aukų skai- čius	suma	d. d. skai- čius	aukų skai- čius	suma	d. d. skai- čius
4.	Naglis Puteikis	6	127,00				1	3,00	25
6.	Ingrida Šimonytė	240	33 652,66	130	19 420,00	6-63	16	314,33	11- 139
Pretendentai į kandidatus									
7.	Petras Auštrevičius	2	500,00	2	500,00	13- 16			
8.	Kazimieras Juraitis	8	242,00	8	242,00	8-42			
Iš viso		544	84 154,04	241	31 486,00	6-89	25	608,33	11- 139

Siūloma pripažinti, kad nurodyti savarankiški politinės kampanijos dalyviai pažeidė PKFFK įstatymo 12 straipsnio 1 dalį.

3. Politinės kampanijos išlaidos

PKFFK įstatyme nurodytos, kokios išlaidos yra laikomos teisėtomis išlaidomis. PKFFK įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kokios išlaidos pripažįstamos politinės kampanijos išlaidomis, ir leistini politinės kampanijos išlaidų dydžiai (toliau – išlaidų limitai). Bendros politinės kampanijos išlaidos, nurodytos politinės kampanijos finansavimo ataskaitose, sudaro kiek mažiau nei 2 mln. Eur.

2019 m. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos išlaidos

Eil. Nr.	Išlaidų paskirtis	Suma, Eur	Proc.
1.	Politinei reklamai, iš viso	1 534 845,90	78,47
2.	Politinės kampanijos organizavimo, konsultavimo ir mokymo paslaugoms	243 752,65	12,46
3.	Nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, reikalingų vykdant politinę kampaniją, nuomai	103 503,72	5,29
4.	Politinės kampanijos savanorių, politinės partijos ar kandidato atstovų rinkimams ar rinkimų (referendumo) stebėtojų ryšiui, maitinimui, apgyvendinimui ir transportui	16 949,63	0,87
5.	Politinei kampanijai naudojamoms transporto priemonėms nuomoti, eksploatuoti	16 523,60	0,84
6.	Politinės kampanijos išdininko atlyginimui ir funkcijoms vykdyti	12 036,95	0,62
7.	Politinės kampanijos audito įmonei	9 521,50	0,49
8.	Pretendento, kandidato kelionėms (transporto ir apgyvendinimo išlaidoms) į rinkimų apygardą	3 833,76	0,20
9.	Teisinėms paslaugoms	300,00	0,01

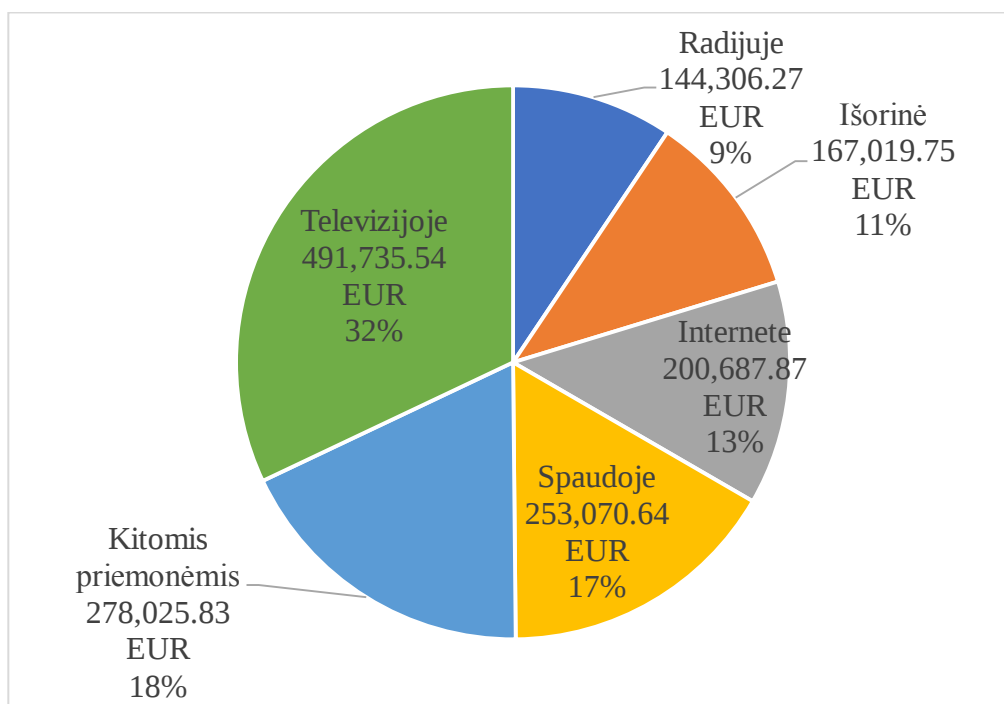
Eil. Nr.	Išlaidų paskirtis	Suma, Eur	Proc.
10.	Kitoms išlaidoms	14 651,75	0,75
Iš viso išlaidų		1 955 919,46	100,00
Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodyta skolos įsipareigojimų		58 660,98	3,00

Daugiausia lėšų išleista politinei reklamai – per 1,5 mln. Eur, arba 78 proc., visų kampanijos išlaidų. Vertinant politinės reklamos grupes, 2019 m. Respublikos Prezidento rinkimuose daugiausia išleista reklamai televizijoje.

2019 m. Respublikos Prezidento rinkimų išlaidos politinei reklamai

Eil. Nr.	Reklamos rūšis	Suma, Eur	Proc.
1.	Politinė reklama televizijoje	491 735,54	32,04
2.	Politinė reklama spaudoje	253 070,64	16,49
3.	Politinė reklama radijuje	144 306,27	9,40%
4.	Išorinė politinė reklama	167 019,75	10,88
5.	Reklama internete	200 687,87	13,08
6.	Kitomis priemonėmis skleidžiama politinė reklama	278 025,83	18,11
Iš viso		1 534 845,90	100,00

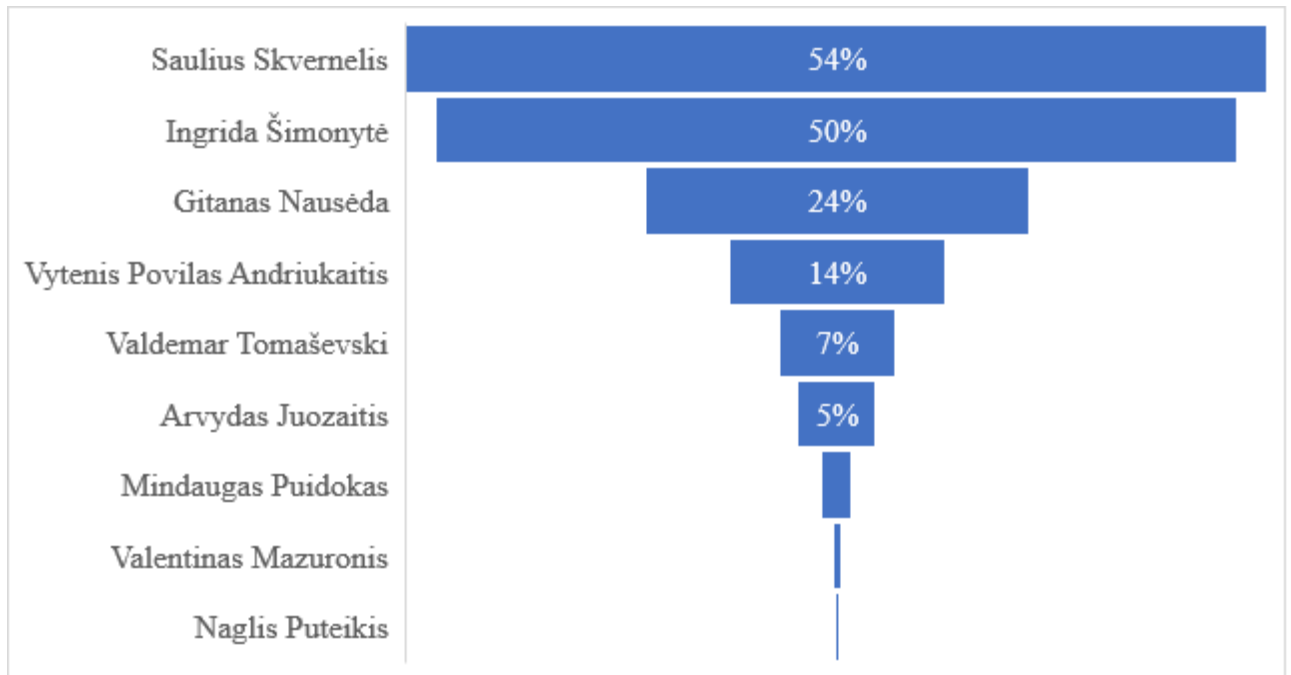
Išlaidų politinei reklamai struktūra

Kiekvienas kandidatas Respublikos Prezidento rinkimuose galėjo išleisti iki 1,1 mln. Eur, pakartotiniame balsavime dalyvavę Gitanas Nausėda ir Ingrida Šimonytė – 25 proc. daugiau, tai yra

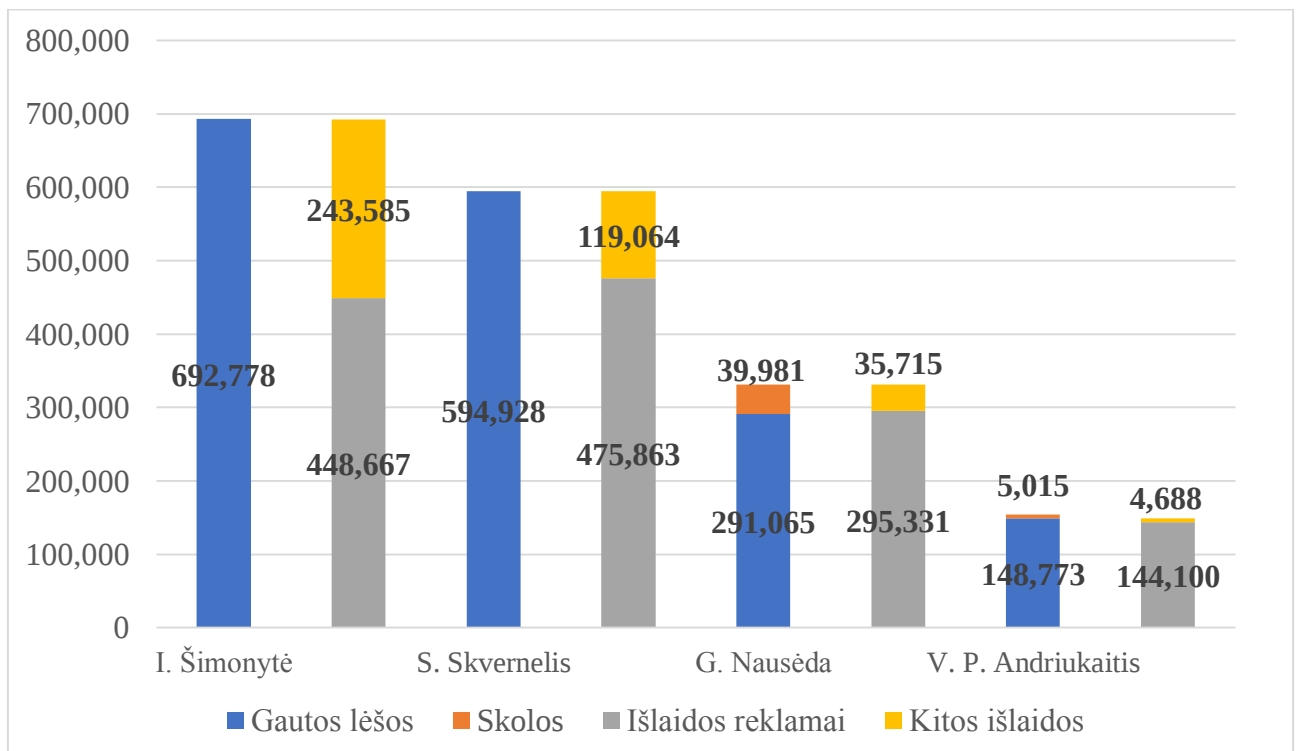
po 1,375 mln. Eur. Nenustatyta, kad kuris nors rinkimuose dalyvavęs politinės kampanijos dalyvis būtų viršijęs politinės kampanijos išlaidų limitą.

2019 m. Respublikos Prezidento rinkimų išlaidų limitų panaudojimas

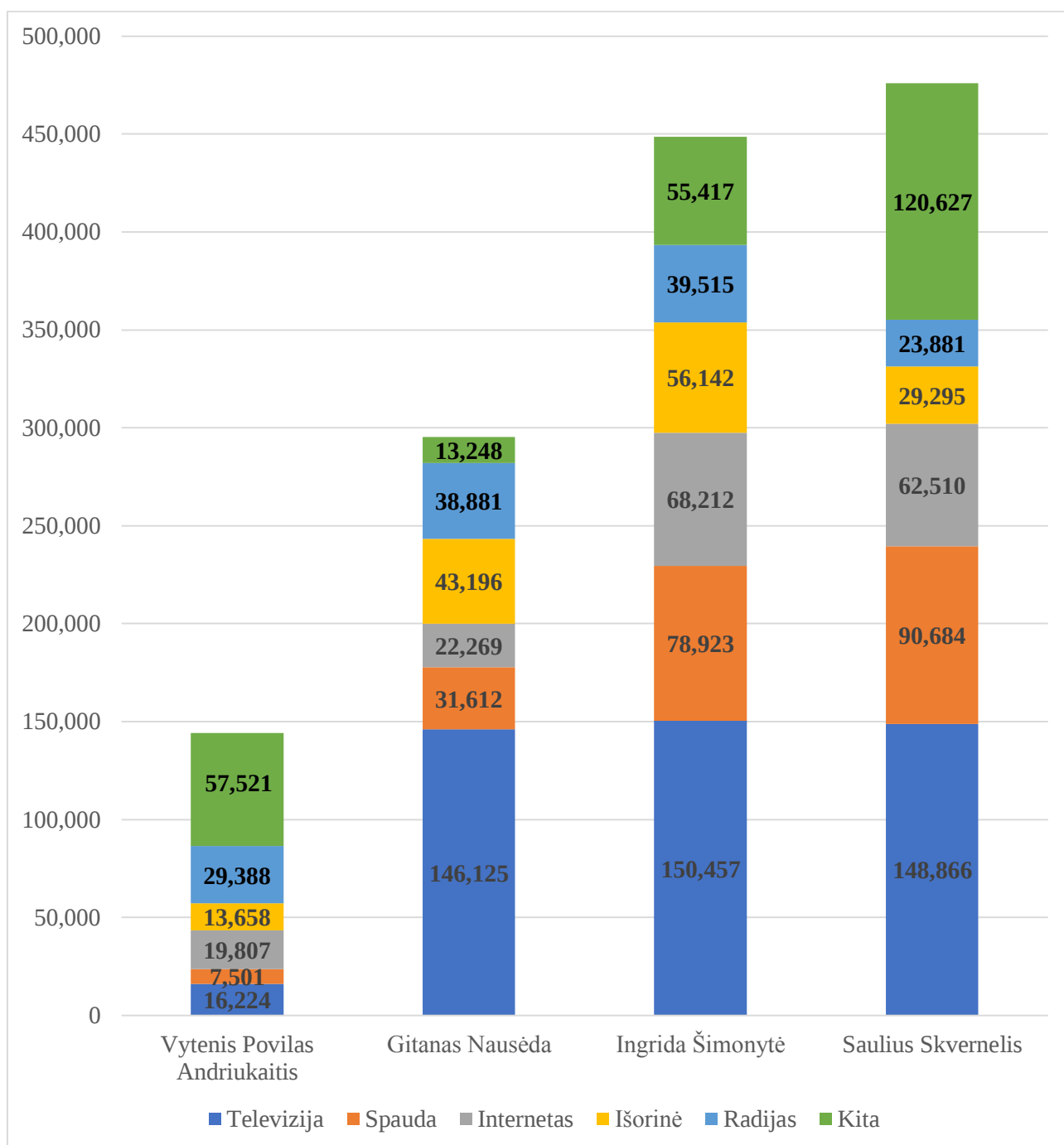

Daugiausia (per 100 000 Eur) išleido 4 kandidatai: Ingrida Šimonytė (692 251,65 Eur), Saulius Skvernelis (594 927,10 Eur), Gitanas Nausėda (331 046,21 Eur) Vytenis Povilas Andriukaitis (148 788,03 Eur).

Daugiausia išleidusių kandidatų gautos lėšos, išlaidos ir skolos įsipareigojimai

Daugiausia išleidusių kandidatų išlaidos politinei reklamai

3.1. Politinės kampanijos skolos įsipareigojimai

Respublikos Prezidento rinkimuose 6 kandidatai ir 2 pretendentai į kandidatus politinės kampanijos finansavimo ataskaitose nurodė 58 660,98 Eur skolos įsipareigojimų, tai sudaro 3 proc. visų išlaidų. Skolos įsipareigojimus, didesnius nei 10 proc. savo išlaidų, nurodė Arvydas Juozaitis (22 proc.) ir Gitanas Nausėda (12 proc.). Didžiausius skolos įsipareigojimus nurodė Gitanas Nausėda (39 980,85 Eur), Arvydas Juozaitis (11 653,76 Eur), Vytenis Povilas Andriukaitis (5 014,88 Eur).

Pagal PKFFK įstatymo 18 straipsnį, *kiekvienais metais iki vasario 1 dienos, iki įsiskolinimas bus padengtas, buvęs savarankiškas politinės kampanijos dalyvis privalo pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai apie įsiskolinimų padengimą ir tam panaudotų lėšų šaltinius. Politinė partija turi teisę padengti įsiskolinimus tik iš partijai nuosavybės teise priklausančio turto, gaunamų aukų ir politinei partijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų, o kiti politinės kampanijos dalyviai – tik iš nuosavų (asmeninių) lėšų.*

Vytenio Povilo Andriukaičio ir Gitano Nausėdos skolos įsipareigojimai, kuriuos turės padengti asmeninėmis lėšomis, kartu su kampanijai skirtomis lėšomis, viršija didžiausią leistiną kandidato lėšų sumą (17 700 Eur). Gavus pranešimus apie šių kandidatų skolos įsipareigojimų padengimą, bus kreipiamasi į VMI, kad būtų patikrinta, ar šie kandidatai turėjo pakankamai pajamų skoloms padengti. Bendra kandidatų lėšų suma, įskaitant skolos įsipareigojimus, V. P. Andriukaičio viršijama 1,3 karto, G. Nausėdos – 3,26 karto.

3.2. Politinės kampanijos išlaidos, patirtos iki politinės kampanijos pradžios

Nė vienas kandidatas savo politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nenurodė politinės kampanijos išlaidų, patirtų iki politinės kampanijos pradžios.

Peržiūrėjus pateiktus dokumentus, nustatyta, kad G. Nausėdos iki politinės kampanijos pradžios patirtas išlaidas (2 757,86 Eur) apmokėjo jo rinkimų štabo vadovė Algė Budrytė. Vėliau, 2019 m. balandžio 30 d., vykstant politinei kampanijai, šios išlaidos apskaitytos kaip jos nepiniginės aukos.

PKFFK įstatyme *expressis verbis* nenurodyti išlaidų, patirtų iki politinės kampanijos pradžios, politinės kampanijos finansavimo šaltiniai. Rinkimų štabo vadovas, kaip ir bet kuris kitas fizinis asmuo, gali paaukoti lėšų politinei kampanijai finansuoti.

PKFFK įstatyme yra keletas reikalavimų aukų priėmimo laikui ir apskaitai: aukas gali priimti tik užsiregistravę savarankiški politinės kampanijos dalyviai (3 straipsnio 6 dalis, 10 straipsnio 1 dalis), registruotis dalyviu galima tik prasidėjus politinei kampanijai (5 straipsnio 1 dalis), priimant nepiniginę auką ne vėliau kaip per 5 darbo dienas užpildomas aukų lapas (10 straipsnio 7 dalis), ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo aukos gavimo politinės kampanijos išdininkas duomenis apie ją paskelbia VRK interneto svetainėje (10 straipsnio 6 dalis), prieš priimant auką tikrinama, ar ji atitinka įstatymo reikalavimus (10 straipsnio 8 dalis), politinės kampanijos dalyvis neturi teisės naudoti nepiniginių aukų, jei politinės kampanijos išdininkas nėra užpildęs aukų lapo (10 straipsnio 11 dalis). Taip pat aukos dydis ribojamas aukotojo deklaruotų pajamų 10 proc. (10 straipsnio 2 dalis), numatyta pareiga aukotojui deklaruoti turtą ir pajams prieš suteikiant auką (10 straipsnio 4 dalis).

Taigi, politinės kampanijos išlaidas, patirtas iki politinės kampanijos pradžios, apmokant ne pačiam kandidatui ar politinei partijai, o fiziniam asmeniui, kuris turi teisę aukoti politinės kampanijos dalyviui, nėra galimybių užtikrinti dalies PKFFK įstatymo reikalavimų bei pažeidžiama aukų apskaitos tvarka. Be to, gali atsitikti taip, kad politinės kampanijos metu priimant iki kampanijos pradžios gautas nepiniginės aukas, paaiškės, kad auka yra nepriimtina dėl aukotojų pajamų (viršija 10 proc. deklaruotų metinių pajamų) ar aukotojas nėra deklaravęs turto ir (ar) pajamų. Tokia būdu neužtikrinamas politinės kampanijos finansavimo teisėtumas.

Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai 2018 metais rengė pirminius kandidato į prezidentus rinkimus, kurių metu buvo reklamuojami du juose dalyvavę kandidatai, iš kurių vienas vėliau dalyvavo Respublikos Prezidento rinkimuose. Kadangi tokių rinkimų metu propaguojamas ne tik būsimas kandidatas į Respublikos Prezidentus, bet ir pirminius rinkimus rengianti politinė partija bei kitas pirminiuose rinkimuose dalyvaujantis kandidatas, nėra aišku, kokia pirminių rinkimų rengimo išlaidų dalis turėtų būti deklaruojama kaip kandidato Respublikos Prezidentus politinės kampanijos išlaidų dalis.

Be to, 2019 metais vienu metu vykstant trimis politinėms kampanijoms, pastebėta, kad dalis politinės reklamos yra susijusi su daugiau nei viena politine kampanija. Dalis dalyvių tokias išlaidas deklaravo kaip vienos kampanijos išlaidas (VRK sprendimais tikslintos politinės kampanijos finansavimo ataskaitos), dalis savo nuožiūra priskyrė keliems politinės kampanijos dalyviams.

Siūloma:

1. Diskutuoti dėl teisinio reguliavimo tobulinimo tikslingumo, pvz., kad būtų aiškiai nurodyta, kokiomis lėšomis gali būti apmokėtos politinės kampanijos išlaidos, patirtos iki politinės kampanijos pradžios, arba numatyta galimybė savanoriškai registruotis kampanijos dalyviais neprasidėjus politinei kampanijai ir taikyti atitinkamus reikalavimus, taip pat kaip turėtų būti deklaruojamos išlaidos, susijusios su keliomis politinėmis kampanijomis.

2. Pripažinti, kad, 2019 m. balandžio 30 d. užpildžius aukų lapus nepiniginėms aukoms, kurios buvo panaudotos iki politinės kampanijos pradžios, tai yra 2018 m. lapkričio 12 d., buvo pažeistos PKFFK įstatymo 10 straipsnio 7 ir 11 dalys.

4. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitų patikrinimas

PKFFK įstatymo 20 straipsnyje nustatyta, kad savarankiškų politinės kampanijos dalyvių, per politinę kampaniją gavusių mažesnę kaip 70 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra iki 61 950 eurų, patikrinimą organizuoja VRK. Gavę daugiau pajamų patys savarankiškai politinės kampanijos dalyviai privalo sudaryti sutartis dėl patikrinimo ir VRK pateikti Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų.

Vykdamas VRK 2019 m. balandžio 4 d. sprendimą Nr. Sp-207, 3 politinės kampanijos finansavimo ataskaitas, kuriose nurodyta, kad dalyvis negavo arba gavo pajamų iš politinės kampanijos finansavimo šaltinių ne daugiau kaip 50 eurų ir nepatyrė (skolos įsipareigojimų) arba patyrė politinės kampanijos išlaidų ne daugiau kaip 50 eurų, tikrino VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriaus vyriausioji specialistė Janina Latvienė. Atsižvelgiant į parengtą pažymą, 2019 m. liepos 24 d. priimtas VRK sprendimas Nr. Sp-330, pažeidimų nenustatyta.

Didesnę nei 61 950 eurų pajamų sumą gavo ir sutartis dėl patikrinimo sudaryti turėjo 5 kandidatai. Likusių 8 savarankiškų dalyvių (4 kandidatų ir 4 pretendentų į kandidatus) ataskaitos, pajamas ir išlaidas pagrindžiantys dokumentai buvo perduoti audito įmonei, su kuria VRK sudarė sutartis.

Taigi, auditoriai iš viso tikrino 13 savarankiškų politinės kampanijos dalyvių ataskaitas ir dokumentus. Auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų skelbiamos VRK interneto svetainėje.

Tik 2 kandidatams (I. Šimonytei ir V. Tomaševskiui) auditoriai pastabų neturėjo.

Peržiūrėjus visas auditorių ataskaitas, nustatyta, kad daugiausia pastebėjimų yra dėl klaidų (neteisingai nurodyti dokumentų rekvizitai, žiniaraštyje registruojant pajamas ir išlaidas sumaišyti finansavimo šaltiniai (maža auka, fizinio asmens auka, kandidato lėšos), išlaidų paskirtys, paslaugų teikimo sutartys pateiktos, tačiau informacinėje sistemoje neįregistruotos ir pan.). Skyriaus darbuotojai išnagrinėjo auditorių pateiktas ataskaitas, atliko VRK IS esančių duomenų analizę, siekiant nustatyti politinės kampanijos finansavimo tvarkos pažeidimus.

4.1. Turtinių prievolių dėl išlaidų įgijimas iki registravimosi politinės kampanijos dalyviu

Pagal PKFFK įstatymo 3 straipsnio 6 dalį, *priimti aukas ir įgyti turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai gali tik savarankiški politinės kampanijos dalyviai ir tik nuo jų registravimo savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ir jų sąrašo paskelbimo Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje dienos.*

Išnagrinėjus gautus dokumentus bei auditorių pastebėjimus, nustatyta, kad 3 savarankiški politinės kampanijos dalyviai, politinės kampanijos laikotarpiu neužsiregistravę politinės kampanijos dalyviais, įgijo turtinių prievolių dėl išlaidų ar skleidė politinę reklamą.

Įgytos turtinės prievolės dėl išlaidų politinės kampanijos laikotarpiu iki registravimosi politinės kampanijos dalyviu

Eil. Nr.	Kandidatas	Savarankiško dalyvio registravimo data	Prisiimti įsipareigojimai	
			data	aprašymas
1.	Valentinas Mazuronis	2018-12-14	2018-11-12	Reklama „Facebook“
2.	Gitanas Nausėda	2018-12-05	2018-11-12	Sutartis su UAB „Idea prima“
3.	Saulius Skvernelis	2019-02-11	2019-02-01–2019-02-06	5 sąskaitos faktūros

Siūloma pripažinti, kad iki registravimosi politinės kampanijos dalyviu įgijus turtinių prievolių dėl išlaidų buvo pažeista PKFFK įstatymo 3 straipsnio 6 dalis.

4.2. Aukų priėmimas ne banko pavedimu

Pagal PKFFK įstatymo 10 straipsnio 5 dalį, *fizinių asmenų pinigines aukas, viršijančios 290 eurų, privalo būti aukojamos tik banko pavedimu. Ne banko pavedimu gautas fizinių asmenų pinigines aukas politinei kampanijai politinės kampanijos išdininkas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po aukos gavimo perveda į politinės kampanijos sąskaitą.* Pagal to paties straipsnio 7 dalį, *priimant auką grynaisiais pinigais, aukos perdavimo–priėmimo dieną, o priimant nepiniginę auką, – per 5 darbo dienas nuo aukos gavimo dienos turi būti užpildomas aukų lapas.*

Auditorius nurodė, kad Arvydas Juozaitis gavo 2 aukas grynaisiais (po 12 Eur), jas įnešė politinės kampanijos sąskaitą, tačiau neužpildė aukų lapų.

Siūloma pripažinti, kad, A. Juozaičio vardu priimant aukas grynaisiais ir neužpildžius aukų lapų, buvo pažeista PKFFK įstatymo 10 straipsnio 5 dalis.

4.3. Per trečiuosius asmenis gautų aukų priėmimas

Auditorius nurodė, kad buvo priimtose 3 aukos po 12 Eur, pervestos vieno aukotojo, bet užregistruotos kaip trijų asmenų aukos po 12 Eur. Visų registruotų aukotojų pavardės sutampa, galimai jie yra vienos šeimos nariai. PKFFK įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad *politinių kampanijų dalyvius finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama*, todėl dvi iš nurodytų aukų, kurios buvo pervestos už kitus asmenis, net jei jie yra šeimos nariai, laikytinos finansavimu per trečiuosius asmenis.

Siūloma pripažinti, kad, priėmus 2 po 12 Eur kandidato Arvydo Juozaičio gautas aukas, kurias pervedė kitas asmuo, buvo pažeista PKFFK įstatymo 12 straipsnio 2 dalis.

5. Politinės kampanijos išlaidų pilnumas

Lyginant 2019 m. gegužės 12 d. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos dalyvių duomenis iš trijų šaltinių (politinės kampanijos dalyvio, viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų, politinės reklamos stebėsenos) apie paskleistą politinę reklamą, nustatyta neatitikčių.

Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. Sp-51) 57 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildo žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijas pajamas ar išlaidas.*

Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. birželio 9 d. sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildo dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

Buvo parengti keli VRK sprendimų projektai dėl politinės kampanijos finansavimo ataskaitų papildymo.

Auditorius nurodė, kad Pretendentas į kandidatus Petro Auštrevičiaus Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje „*neregistruotas 2019 04 29 gautas finansavimas iš kandidato 0,70 Eur ir sumokėti pinigai už banko išlaidas 0,70 Eur*“. Atsižvelgiant į mažą sumą, nesiūloma pildyti P. Auštrevičiaus ataskaitos ir žiniaraščio.

VRK 2019 m. spalio 9 d. gavo Ingridos Šimonytės prašymą (reg. Nr. 1-5745(7.5)) papildyti jos politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir apskaitos žiniaraštį įtraukiant 2019 m. vasario 25 d. ON Media, UAB išrašytą sąskaitą faktūrą (serija ON Nr. 20190238, suma 398,08 Eur). Nurodyta sąskaita faktūra išrašyta už 2019 m. gegužės 12 d. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos metu suteiktas paslaugas – reklamą. Sąskaitoje nurodyta, kad mokėtina suma susidaro iš dviejų užsakymų:

- 1) 2019-02-18 „Kvietimas į susitikimą“, spausdintas „Panevėžio balsas“ 3 puslapyje (užsakymo Nr. 54890), kurio suma su PVM 193,94 Eur.
- 2) 2019-02-19 „Kvietimas į susitikimą“, spausdintas „Sekundė“ 3 puslapyje (užsakymo Nr. 22566), kurio suma su PVM 204,14 Eur.

Ingridos Šimonytės padėjėja paaiškino, kad „*I ataskaitą sąskaita faktūra nebuvo įtraukta dėl techninių kliūčių – atsiųsta ne tam adresatui, laiku nepasiekė kampanijos išdininkės.*“ Kartu su prašymu pateiktas paaiškinimas, kad sąskaita buvo apmokėta iš asmeninės Ingridos Šimonytės sąskaitos (pateikta mokėjimo nurodymo kopija).

2019 m. rugpjūčio 22 d. pateiktoje 2019 m. gegužės 12 d. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos Ingridos Šimonytės finansavimo ataskaitoje nurodytas politinės kampanijos išlaidų dydis – 691 074,73 Eur. Į politinės kampanijos finansavimo ataskaitą įtraukus pirmiau nurodytą ON Media, UAB sąskaitą faktūrą, kurios suma 398,08 Eur, didžiausias leistinas 2019 m. gegužės 12 d. Respublikos Prezidento rinkimų politinės kampanijos dalyvės Ingridos Šimonytės išlaidų dydis (1 375 000 Eur) nebūtų viršytas. Nedeklaruotos išlaidos politinei kampanijai sudaro 0,02 proc. didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio.

Remiantis PKFFK įstatymo 17 straipsnio 6 dalimi, **siūloma** tenkinti Ingridos Šimonytės prašymą ir pavesti VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui įtraukti į politinės kampanijos finansavimo žiniaraštį ir politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ON Media, UAB sąskaitą faktūrą, kurios suma 398,08 Eur.

Pagal Lietuvos Respublikos prezidento rinkimų įstatymo 76¹ straipsnio 1 dalies 3 punktą, viena iš rinkimų užstato grąžinimo sąlygų yra tai, kad kandidatas gavo daugiau kaip 7 proc. rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų. Daugiau kaip 7 proc. balsų gavo 3 kandidatai: Gitanas Nausėda, Ingrida Šimonytė ir Saulius Skvernelis. Šių kandidatų ataskaitų patikrinimas baigtas. Dėl kitų kandidatų dalies (Vytenio Povilo Andriukaičio, Arvydo Juozaičio, Valentino Mazuronio, Mindaugo Puidoko, pretendento į kandidatus Kazimiero Juraičio) informacijos dar laukiama, gavus informaciją ir, jai pasitvirtinus, bus teikiami VRK sprendimų projektai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **siūloma**:

1. Pripažinti, kad finansuojant politines kampanijas buvo pažeistos PKFFK įstatymo nuostatos:

1.1. Vytenio Povilo Andriukaičio: 12 straipsnio 1 dalis – pavėlavus grąžinti aukotojams ar pervesti į valstybės biudžetą dalį nepriimtinių aukų;

1.2. Arvydo Juozaičio: 10 straipsnio 5 dalis – neužpildžius aukų lapų priimant aukas grynaisiais; 10 straipsnio 8 dalis – priėmus nepriimtinas aukas; 11 straipsnio 1 dalis – aukas, kai bendra aukotojo aukų suma viršija 12 eurų, apskaičius kaip mažas aukas; 12 straipsnio 1 dalis – priėmus nepriimtinas aukas ir pavėlavus grąžinti aukotojams ar pervesti į valstybės biudžetą dalį nepriimtinių aukų; 12 straipsnio 2 dalis – priėmus kito asmens vardu pervestas aukas;

1.3. Valentino Mazuronio: 3 straipsnio 6 dalis – įgijus turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai politinės kampanijos laikotarpiu, tačiau neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu;

1.4. Gitano Nausėdos: 3 straipsnio 6 dalis – įgijus turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai politinės kampanijos laikotarpiu, tačiau neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu;

10 straipsnio 7 ir 11 dalys – pavėluotai užpildžius aukų lapus; 12 straipsnio 1 dalis – pavėlavus grąžinti aukotojams dalį nepriimtinių aukų;

1.5. Naglio Puteikio: 12 straipsnio 1 dalis – pavėlavus pervesti į valstybės biudžetą nepriimtina auką;

1.6. Sauliaus Skvernelio: 3 straipsnio 6 dalis – įgijus turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai politinės kampanijos laikotarpiu, tačiau neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu;

1.7. Ingridos Šimonytės: 10 straipsnio 8 dalis – priėmus nepriimtinas aukas; 11 straipsnio 1 dalis – aukas, kai bendra aukotojo aukų suma viršija 12 eurų, apskaičius kaip mažas aukas; 12 straipsnio 1 dalis – priėmus nepriimtinas aukas ir pavėlavus grąžinti aukotojams ar pervesti į valstybės biudžetą dalį nepriimtinių aukų;

1.8. pretendento į kandidatus Petro Auštrevičiaus: 10 straipsnio 8 dalis ir 12 straipsnio 1 dalis – priėmus nepriimtinas aukas ir pavėlavus grąžinti aukotojams nepriimtinas aukas;

1.9. pretendento į kandidatus Kazimiero Juraičio: 12 straipsnio 1 dalis – pavėlavus grąžinti aukotojams nepriimtinas aukas.

2. Įspėti 1 punkte nurodytus politinės kampanijos dalyvius, kad pasikartojus pažeidimams būtų taikoma administracinė atsakomybė.

3. Taikyti administracinę atsakomybę pretendentui į kandidatus Vitui Gudiškiui už politinės kampanijos finansavimo ataskaitos, jos priedų bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančių dokumentų nepateikimą VRK.

4. Tenkinti Ingridos Šimonytės prašymą ir pavesti VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui įtraukti į politinės kampanijos finansavimo žiniaraštį ir politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ON Media, UAB sąskaitą faktūrą, kurios suma 398,08 Eur.

5. Diskutuoti dėl teisinio reguliavimo tobulinimo tikslingumo, pvz., kad būtų aiškiai nurodyta, kokiomis lėšomis gali būti apmokėtos politinės kampanijos išlaidos, patirtos iki politinės kampanijos pradžios, arba būtų numatyta galimybė savanoriškai registruotis kampanijos dalyviais neprasidėjus politinei kampanijai ir taikyti atitinkamus reikalavimus, taip pat kaip turėtų būti deklaruojamos išlaidos, susijusios su keliomis politinėmis kampanijomis.